

Wyrok z dnia 19 kwietnia 2001 r.

I PKN 374/00

1. Unieważnienie przez organ wyższej instancji związku zawodowego uchwały zarządu zakładowej organizacji związkowej odmawiającej zgody na rozwiązanie umowy o pracę z działaczem związkowym jest aktem wewnątrzorganizacyjnym i nie wywołuje skutków w sferze stosunku pracy.

2. Zgoda zakładowej organizacji związkowej na rozwiązanie z działaczem związkowym stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy uchyla zakaz wypowiedzenia temu działaczowi umowy o pracę, o którym stanowi art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.).

Przewodniczący SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Walerian Sanetra, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2001 r. sprawy z powództwa Władysława K. i Zdzisława S. przeciwko N.Z.I. Transport Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu z dnia 8 marca 2000 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy - Sąd Pracy w Sandomierzu wyrokiem z dnia 30 sierpnia 1999 r. [...] przywrócił Władysława K. i Zdzisława S. do pracy w N.Z.I. Transport Spółce z o.o. w S. i zasądził od strony pozwanej na rzecz każdego z nich wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy za okres od 1 lipca do 30 sierpnia 1999 r., pod warunkiem podjęcia pracy.

Sąd ustalił, że powodowie byli zatrudnieni w pozwanej Spółce na podstawie umów o pracę na czas nie określony w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowcy. W dniu 8 lutego 1999 r. zostali wybrani na członków Komisji Zakładowej Związku Zawodowego „K.” N.Z. Pismem z dnia 9 lutego 1999 r. strona pozwana poinformowała Komisję Zakładową tego Związku o zamiarze wypowiedzenia obu powodom umów o pracę z przyczyn ekonomicznych „zmuszających” do zmniejszenia zatrudnienia. Komisja Zakładowa w piśmie z dnia 12 lutego 1999 r. odmówiła zgody na wypowiedzenie powodom umów o pracę. Na ponowny wniosek pracodawcy, K.Z.Z.Z. „K.” pismem z dnia 25 lutego 1999 r. wyraziła zgodę na wypowiedzenie umów o pracę Władysławowi K. i Zdzisławowi S. W dniu 23 listopada 1998 r. zakład pracy powziął wiadomość, że Władysław K. jest członkiem Międzyzakładowej Komisji Z.Z. „K.” z siedzibą w S., zaś w dniu 18 stycznia 1999 r., że jest on członkiem Zarządu Regionu Środkowo - Wschodniego Z.Z. „K.” z siedzibą w S.W. W dniu 29 marca 1999 r. powodowie otrzymali pisma zawierające oświadczenie woli o wypowiedzeniu umowy o pracę. Jako przyczynę wypowiedzenia pozwana Spółka wskazała zmniejszenie zatrudnienia na skutek spadku zapotrzebowania na usługi transportowe.

W ocenie Sądu, „w przypadku powodów mamy do czynienia z wypowiedzeniami umów o pracę w trybie art. 10 ust. 1” ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.), powoływanej dalej jako „ustawa o zwolnieniach grupowych”. Powodom jako pracownikom, których stosunek pracy jest szczególnie chroniony na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.), pracodawca, stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych, nie mógł skutecznie wypowiedzieć umów o pracę. Przepis art. 6 ust. 1 jest bowiem przepisem szczególnym w stosunku do art. 32 ustawy o związkach zawodowych. Dlatego też pracodawca nie może z przyczyn wskazanych w art. 1 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych wypowiedzieć działaczowi związkowemu umowy o pracę (nawet po uzyskaniu na wypowiedzenie zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej), lecz może mu jedynie wypowiedzieć wynikające z umowy o pracę warunki pracy i płacy. Wypowiedzenia powodom umów o pracę zostały zatem dokonane z naruszeniem art. 5 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 i w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Z tych względów należało na podstawie art. 45 § 1 i

3 KP orzec przywrócenie Władysława K. i Zdzisława S. do pracy na poprzednich warunkach.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 8 marca 2000 r. [...] oddalił apelację pozwanej Spółki od tego wyroku. W ocenie Sądu, zaskarżony wyrok odpowiada prawu, chociaż nie wszystkie poglądy Sądu pierwszej instancji można podzielić. Po uzupełnieniu postępowania dowodowego Sąd ustalił, że „pod koniec kwietnia 1999 r. do wiadomości pozwanego pracodawcy podano treść uchwały Międzyzakładowej Komisji Z.Z. „K. 2000” w S. z dnia 24.04.1999 r., która unieważniła uchwałę K.Z.Z.Z. „K.” z dnia 25.02.1999 r. wyrażającą zgodę na wypowiedzenie umowy o pracę powodom”. Tym samym formalna podstawa do udzielenia wypowiedzeń jaką była zgoda K.Z.Z.Z. „K.” z dnia 25 lutego 1999 r. stała się bezskuteczna. Przepis art. 32 ustawy o związkach zawodowych przewiduje nie tylko ochronę działacza związkowego przed wypowiedzeniem umowy o pracę, ale i przed jej rozwiązaniem wskutek wcześniej dokonanego wypowiedzenia. Pozwana Spółka nie uzyskawszy na rozwiązanie umowy o pracę z powodami zgody Z.Z. „K. 2000”, mogła jedynie zmienić im dotychczasowe warunki pracy i płacy.

Strona pozwana zaskarżyła ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych w związku z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. „przez przyjęcie, że pozwana Spółka mimo uzyskania zgody zarządu organizacji związkowej nie mogła skutecznie rozwiązać z powodami umów o pracę w trybie wypowiedzenia, ponieważ udzielona wcześniej zgoda została następnie odwołana”, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Sandomierzu i oddalenie powództwa lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, w obu przypadkach z orzeczeniem o kosztach procesu „za wszystkie instancje”.

Pełnomocnik strony skarżącej podniosła, że w dniu 22 kwietnia 1999 r. Przewodniczący Międzyzakładowego Z.Z. „K. 2000” cofnął udzieloną przez Z.Z. „K.” w dniu 25 lutego 1999 r. zgodę na wypowiedzenie powodom umów o pracę, ale w tym samym dniu Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Komisji Zakładowej wyraziło taką zgodę ponownie. Wywodziła, że zgoda organu związku zawodowego może być odwołana tylko z zachowaniem warunków wynikających z art. 61 KC. Odwołanie w dniu 22 kwietnia 1999 r. zgody K.Z.Z.Z. „K.”, wyrażonej w dniu 25 lutego

1999 r., nie jest prawnie skuteczne, albowiem strona skarżąca nie wyraziła na to zgody.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd drugiej instancji błędnie ocenił znaczenie uchwały Międzyzakładowej Komisji Z.Z. „K.” z dnia 24 kwietnia 1999 r. dla skuteczności zgody na wypowiedzenie powodom umów o pracę wyrażonej przez Komisję Zakładową Z.Z. „K.” w dniu 25 lutego 1999 r. Zgoda zarządu zakładowej organizacji związkowej na wypowiedzenie członkowi zarządu umowy o pracę jest oświadczeniem woli organu skierowanym do pracodawcy. Oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie jest złożone z chwilą kiedy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią (art. 61 zdanie 1 KC). Zgoda udzielona przez zarząd zakładowej organizacji związkowej na wypowiedzenie umowy o pracę jego członkowi może być skutecznie odwołana tylko przez ten organ i - po jej złożeniu - tylko za zgodą pracodawcy. Unieważnienie uchwały zarządu zakładowej organizacji związkowej przez organ wyższej instancji związkowej należy traktować jako akt wewnątrzorganizacyjny. Nie wywołuje ono zatem skutków prawnych w stosunku do pracodawcy. Wniosek taki wynika także z treści art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, który kompetencje do wyrażenia zgody przyznaje wyłącznie zakładowej organizacji związkowej, nie przewidując w procedurze konsultacyjnej - inaczej niż art. 38 KP - udziału organizacji ponadzakładowych, w tym i ogólnokrajowej. Należy wobec tego przyjąć, że zgoda Komisji Zakładowej Z.Z. „K.” na wypowiedzenie powodom umów o pracę wyrażona w dniu 25 lutego 1999 r. nie została skutecznie cofnięta.

Przyczyną wypowiedzenia powodom umów o pracę było zmniejszenie zatrudnienia w grupie zawodowej kierowców. Było to wypowiedzenie dokonane na podstawie art. 10 ustawy o zwolnieniach grupowych. W ocenie jego skuteczności należało zatem odpowiednio stosować ograniczające dopuszczalność rozwiązywania umów o pracę przepisy tejże ustawy. Powodowie byli członkami zarządu zakładowej organizacji związkowej (K.Z.Z.Z. „K.”), wobec czego trwałość ich stosunków pracy chroniona była przepisem szczególnym, a to art. 32 ustawy o związkach zawodowych. W takich razach, stosownie do art. 5 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych, pracodawca nie może bez zgody zakładowej organizacji związkowej wypowiedzieć działaczowi związkowemu umowy o pracę, choć może, nie uzy-

skawszy zgody na rozwiązanie stosunku pracy, wypowiedzieć dotychczasowe warunki pracy i płacy. Złagodzenie rygorów ochronnych poprzez dopuszczenie możliwości wypowiedzenia warunków pracy i płacy członkowi zarządu zakładowej organizacji związkowej bez zgody tego organu, co w zwykłej sytuacji byłoby niemożliwe, usprawiedliwia rodzaj przyczyn, które uzasadniają wypowiedzenie w każdym przypadku. Nie jest trafny pogląd prawny wyrażony przez Sąd pierwszej instancji o bezwzględnym charakterze zakazu wypowiedzenia działaczowi związkowemu umowy o pracę z przyczyn dotyczących pracodawcy, którego nie uchyla nawet zgoda na wypowiedzenie organizacji związkowej.

Pozwana Spółka otrzymała zgodę Komisji Zakładowej Z.Z. „K.” na wypowiedzenie powodów umów o pracę w dniu 25 lutego 1999 r., a w dniu 29 marca 1999 r. dokonała tych czynności rozwiązujących stosunek pracy. Zgoda ta nie została skutecznie cofnięta do upływu okresu wypowiedzenia, tj. przed rozwiązaniem stosunków pracy. Pracodawca nie uchybił art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych oraz art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych. Oceny prawnej wymagało w tej sytuacji zachowanie przez stronę pozwaną pozostałych elementów trybu wypowiedzenia umów o pracę (przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę) oraz merytoryczna zasadność wypowiedzeń. Sądy nie dokonały ustaleń potrzebnych do takiej oceny.

Nadto, według art. 32 ust. 4 ustawy o związkach zawodowych, przepisy o ochronie trwałości stosunku pracy zakładowych działaczy związkowych stosuje się odpowiednio do pracowników pełniących z wyboru funkcje w organach organizacji związkowych działających poza zakładem pracy. Władysław K. poza funkcją członka Komisji Zakładowej Związku Zawodowego „K.” był członkiem Międzyzakładowej Komisji tego Związku z siedzibą w S. (o czym pozwana Spółka wiedziała od 23 listopada 1998 r.) i Zarządu Regionu Środkowo - Wschodniego Z.Z. „K.” z siedzibą w S.W. (o czym pracodawca został poinformowany pismem z dnia 15 stycznia 1999 r.). Tę istotną okoliczność dla rozstrzygnięcia sprawy w zakresie skuteczności wypowiedzenia umowy o pracę Władysławowi K. Sąd drugiej instancji pominął.

Z podanych wyżej względów Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹³ § 1 KPC, orzekł jak w sentencji.

=====